

ošpice, mumps, rdečke

CEPLJENJE

OSNOVNE INFORMACIJE

1. Zakaj je potrebno cepljenje proti ošpicam, mumpsu in rdečkam (OMR)?

To so virusne bolezni, ki se prenašajo s kužnimi kapljicami, neposredno (po zraku) in posredno pri stiku (roke, predmeti) z bolnikom.

OŠPICE

So zelo nalezljiva bolezen, ki se začne z vročino, glavobolom, utrujenostjo, nahodom in kašljem. Nato se pojavi značilen, dobro viden izpuščaj po telesu. Virus ošpic pogosto prizadene osrednje živčevje z motnjo zavesti. Zaradi trajajoče okužbe z virusom ošpic po preboleli bolezni lahko nastane kronično degenerativno smrtno obolenje osrednjega živčevja z motnjami gibanja, govora, krči.

MUMPS

Bolezen se začne s slabim počutjem in vročino. Najpogostejši znak te nalezljive bolezni je povečanje ene ali obeh obušesnih žlez, kar lahko povsem spremeni videz obraza. Bolezen lahko prizadene tudi druge žleze (trebušno slinavko, jajčnike, moda), druge organe (možgane) in tudi sluh.

RDEČKE

Bolezen poteka z vročino, značilnim izpuščajem po telesu in povečanimi zaušesnimi bezgavkami. Okužba z virusom rdečk je hudo nevarna v času nosečnosti, saj virus povzroči okužbo ploda in posledice so gluhost, okvara vida in slepota, bolezni srca, možganov, duševna zaostalost.

2. Kdo mora biti cepljen proti ošpicam, mumpsu, rdečkam, kdaj in s katerim cepivom?

Dojenčki morajo prejeti en odmerek cepiva proti OMR. Cepljenje se začne v starosti 12 do 18 mesecev.

Otrok je ponovno cepljen (drugi odmerek cepiva) pri sistematskem pregledu za vstop v osnovno šolo (5–6 let starosti).

Praviloma se cepljenje opravi s kombiniranim cepivom proti trem boleznim: ošpicam, mumpsu in rdečkam. Cepljenje se lahko opravi sočasno z drugimi cepljenji, praviloma prejmejo otroci drugi odmerek OMR hkrati s cepivom proti hepatitisu B.

3. Nekateri otroci ne smejo biti cepljeni s cepivom proti OMR oziroma se cepljenje začasno odloži.

Če je otrok zmerno ali resno bolan s povišano telesno temperaturo, se cepljenje do okrevanja začasno odloži. Otroci z blago boleznijo (npr. prehladom) so lahko cepljeni.

Cepljeni ne smejo biti otroci, ki so imeli hudo alergično reakcijo ali drug resen neželen učinek po predhodnem odmerku istega cepiva.

Zdravnik bo presodil o nadaljevanju cepljenja otroka.

4. Kakšna so tveganja po cepljenju proti OMR?

Kot vsa cepiva ima lahko tudi cepivo proti OMR neželene učinke, ki se lahko pojavijo pri nekaterih cepljenih osebah. Potrebno pa se je zavedati, da je tveganje zapletov zaradi bolezni bistveno večje kot tveganje zaradi hudih neželenih učinkov po cepljenju.

Blagi neželeni učinki (pogosti) so: rdečina na mestu vboda; povišana telesna temperatura (temperatura v danki 38 °C); bolečina na mestu vboda, oteklina obušesne slinavke, izpuščaj, razdražljivost, neješčnost; nespečnost.

Zmerni neželeni učinki (redki) so: visoka telesna temperatura $\geq 40,5$ °C; krči po telesu.

Resni neželeni učinki (zelo ali izjemno redki) so: resna alergična reakcija (manj kot pri eni osebi na 10.000 odmerkov); negnojni (serozni) meningitis.

5. Kaj lahko nastane, če po cepljenju nastane zmeren ali težek neželeni učinek ?

Tu mislimo na neobičajna stanja, kot je resna alergična reakcija, visoka telesna temperatura, izpuščaj, otekle obušesne slinavke ali neobičajno obnašanje. Resne alergične reakcije so izjemno redke po katerem koli cepivu in se pojavijo v nekaj minutah ali urah po cepljenju. Znaki so težko dihanje, hropenje, bledica, oslabeledost in hiter srčni utrip. Visoka vročina ali krči po telesu se lahko pojavijo v enem tednu po cepljenju.

Kaj narediti?

Pokličite zdravnika ali odpeljite otroka v ambulanto.

Zdravniku je treba opisati, katere znake ste opazili in kdaj je bil otrok cepljen.

6. Odškodninska odgovornost za škodo, ki nastane osebi zaradi obveznega cepljenja?

Izjemno redko nastopi težek neželen učinek po cepljenju. Oseba, ki ji je z obveznim cepljenjem nastala škoda na zdravju, ki se kaže v resnem in trajnem zmanjšanju življenjskih funkcij, ima pravico do odškodnine, ki se plača iz sredstev državnega proračuna (po Zakonu o nalezljivih boleznih). Več informacij dobite na Ministrstvu za zdravje.

7. Kje je na voljo več informacij?

Vprašajte izbranega pediatra in šolskega zdravnika, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo (PIL) in dal napotke za pridobitev drugih virov informacij.

Obiščite spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si/cepljenje.